

Predmet C-427/19**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda****Dan podnošenja:**

4. lipnja 2019.

Sud koji je uputio zahtjev:

Sofijski rajonen sad (Bugarska)

Datum odluke kojom se upućuje prethodno pitanje:

27. svibnja 2019.

Tužitelj:Dioničko društvo za osiguranje „Bulstrad Vienna Insurance Group”
AD**Tuženik:**

Društvo za osiguranje „Olympic”

Predmet glavnog postupka

Postupak koji se vodi pred sudom koji je uputio zahtjev – Sofijski rajonen sad (Okružni sud u Sofiji) – pokrenut je tužbom za naknadu štete koju je podnijelo bugarsko društvo za osiguranje protiv ciparskog društva za osiguranje s podružnicom u Bugarskoj u vezi s isplatom naknade iz obveznog osiguranja od automobilske odgovornosti. Sud koji je uputio zahtjev prekinuo je postupak jer je utvrdio da je tijelo za nadzor osiguranja tuženiku oduzelo odobrenje za rad i imenovalo mu privremenog likvidatora. Sud sada mora donijeti odluku o tužiteljevu prijedlogu za obnovu postupka, zbog čega je potrebno ispitati na koji način treba ocijeniti odluku ciparskih tijela u odnosu na Direktivu 2009/138 te zahtijeva li predmetna Direktiva zahtijeva primjenu mjerodavnih ciparskih pravnih propisa.

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

Tumačenje prava Unije; članak 267. UFEU-a

Prethodna pitanja

1. Treba li prilikom tumačenja članka 630. Kodeksa za zastrahovaneto (Zakonik o osiguranju) u svjetlu članka 274. Direktive 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja (Solventnost II) polaziti od pretpostavke da odluka tijela države članice o oduzimanju odobrenja za rad društvu za osiguranje te o imenovanju njegova privremenog likvidatora a da pritom nije otvoren sudski postupak likvidacije predstavlja „odluku o pokretanju postupka likvidacije”?
2. Jesu li sudovi drugih država članica u skladu s člankom 274. Direktive 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenog 2009. o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja (Solventnost II) dužni primjenjivati pravne propise države članice u kojoj osiguravatelj, kojemu je oduzeto odobrenje za rad i kojemu je imenovan privremeni likvidator, ima svoje sjedište, a kojima je predviđeno da se u slučaju imenovanja likvidatora moraju prekinuti svi sudski postupci protiv tog društva i kada to nije izričito predviđeno njihovim nacionalnim pravom?

Pravni propisi i sudska praksa Europske unije

Direktiva 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja (Solventnost II); uvodne izjave 117. do 121. i 125. i članci 268. i 274.

Uredba (EU) br. 2015/848 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2015. o postupku u slučaju nesolventnosti: članak 1. stavak 1. i stavak 2. točka (a)

Uredba (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima: članci 11. i 13.

Propisi bugarskog prava

Kodeks za zastrahovaneto (Zakonik o osiguranju):

„Članak 624. (1) Odluka o pokretanju postupka likvidacije ili postupka u slučaju nesolventnosti nad osiguravateljem koja je donesena u drugoj državi članici u Republici Bugarskoj proizvodi pravne učinke od onog trenutka kada ista počne proizvoditi pravne učinke u predmetnoj državi članici.

(2) Kada nadležno tijelo druge države članice obavijesti [Komisija za finansov nadzor, Komisiju za financijski nadzor] o pokretanju postupka likvidacije ili postupka u slučaju nesolventnosti, ona poduzima mjere za obavještanje javnosti.

(3) Obavijest iz stavka 2. sadržava informacije o upravnom ili pravosudnom tijelu koje je u predmetnoj državi nadležno za provođenje postupka likvidacije ili nesolventnosti, o mjerodavnim pravnim propisima i o imenovanom likvidatoru ili stečajnom upravitelju.

[...]

Članak 630. (1) Na postupak likvidacije ili postupak u slučaju nesolventnosti nad osiguravateljem primjenjuje se bugarsko pravo, osim ako u ovom dijelu nije drukčije određeno.”

Kodeks na mehdunarodnoto chastno pravo (Zakonik o međunarodnom privatnom pravu, u daljnjem tekstu: KMPP):

„Članak 43. (1) Sud ili drugo pravosudno tijelo po službenoj dužnosti utvrđuje sadržaj stranog prava. [...]

[...]

Članak 44. (1) Strano pravo se tumači i primjenjuje na način kako se ono tumači i primjenjuje u državi u kojoj je doneseno.

(2) Neprimjena stranog prava kao i njegovo pogrešno tumačenje i pogrešna primjena predstavljaju razlog za ulaganje pravnih lijekova.”

Propisi ciparskog prava koje je naveo sud koji je uputio zahtjev

Ο περί Εταιρίων Νόμος (Zakon za druzhestvata, Zakon o društvima), članak 220.: Ako je donesena odluka o pokretanju postupka u slučaju nesolventnosti ili ako je imenovan privremeni likvidator, tužbe je moguće podnijeti ili postupak pokrenuti ili nastaviti samo uz odobrenje stečajnog suca i to pod uvjetima koje on odredi.

Ο περί Ασφαλιστικών και Αντασφαλιστικών Εργασιών και Άλλων Συναφών Θεμάτων Νόμος του 2016 (N. 38(I)/2016) (Zakon za zastrahovateljnite i prezastrahovateljnite druzhestva i drugi svarzani vaprosi, Zakon o društvima za osiguranje i reosiguranje te s tim povezanim pitanjima iz 2016.): Prema članku 315. stavku 4. predmetnog zakona u odnosu na učinke nesolventnosti u okviru postupka namirenja pojedinih vjerovnika na odgovarajući način primjenjuju se članci 215., 220., 305. i 306. Zakona o društvima.

Kratki prikaz činjeničnog stanja i tijeka postupka

- 1 Dioničko društvo za osiguranje „Bulstrad Vienna Insurance Group” podnijelo je tužbu protiv društva za osiguranje „Olympic”, koje je registrirano prema pravu Republike Cipar, a zastupano po društvu za osiguranje „Olympic Insurance Company”-Bulgaria Branch Office kao bugarskoj podružnici stranog trgovačkog društva.

- 2 U tužbi se navodi da je dana 5. siječnja 2018. vozač motornog vozila skrivio prometnu nesreću u mjestu Bansko u kojoj je ošteti drugo motorno vozilo. Vozač oštećenog vozila je kod tužitelja imao ugovorenu policu kasko osiguranja, koji mu je potom isplatio naknadu iz osiguranja u visini od 7603,63 leva (BGN).
- 3 U trenutku nastupa osiguranog slučaja vozač koji je skrivio prometnu nesreću imao je kod tuženika ugovorenu policu obveznog osiguranja od odgovornosti.
- 4 Tužitelj ističe da je isplatom naknade iz osiguranja u odnosu na štetnika i njegovo osiguranje stupio u prava oštećenika. Tužitelj je prema tuženiku postavio zahtjev za ispunjenjem regresne tražbine, koji je tuženik zaprimio dana 6. srpnja 2018. Međutim, sve do danas nije isplaćena naknada iz osiguranja. Stoga tužitelj zahtijeva da se tuženiku naloži isplata traženih iznosa i snošenje sudskih troškova.
- 5 U odgovoru na tužbu tuženik ističe da je tužba neosnovana.
- 6 Rješenjem od 26. rujna 2018. Sofijski rajonen sad (Okružni sud u Sofiji) prekinuo je postupak zbog sljedećih razloga. Prema Kodeksu za zastrahovaneto (Zakonik o osiguranju), podružnica predstavlja pravni oblik u kojem društvo za osiguranje ili reosiguranje trajno obavlja svoju poslovnu djelatnost na državnom području države članice, na način da tamo osniva svoje sjedište koje vode njegovi zaposlenici ili druge osobe koje je osiguravatelj izričito i stalno opunomoćio da djeluju u njegovo ime. Osim toga, iz članka 13. stavka 2. Uredbe br. 1215/2015 u vezi s člankom 11. iste uredbe proizlazi da se tužba može podnijeti neposredno protiv osiguravatelja u mjestu sjedišta njegove podružnice. Dakle, ako je bugarska podružnica osiguravatelja koji svoje sjedište ima u nekoj drugoj državi članici u tužbi navedena kao tuženik, treba smatrati da je naveden i sam osiguravatelj. Istodobno je u ovom postupku podnesen prijevod Odluke ravnatelja Komisije za nadzor nad društvima za osiguranje Republike Cipar od 10. kolovoza 2018. kojom se GH imenuje privremenim likvidatorom društva za osiguranje „Olympic”. Sofijski rajonen sad (Okružni sud u Sofiji) je po službenoj dužnosti od Komisia za finansov nadzor (Komisije za financijski nadzor; u daljnjem tekstu: KFN) zatražio informacije o tome je li ona obaviještena o otvaranju postupka likvidacije ili postupka u slučaju nesolventnosti nad tuženikom pred nadležnim sudom u Republici Cipar. Prema dopisu KFN-a od 19. ožujka 2019., on u ovom trenutku još nije bio obaviješten o otvaranju postupka likvidacije nad društvom za osiguranje „Olympic”. Napominje se da je 21. rujna 2018. GH upisan u bugarski sudski registar kao punomoćnik navedenog društva.

Bitni argumenti stranka u glavnom postupku

- 7 Tužitelj je podnio zahtjev za obnovu postupka. On ističe da, uzimajući u obzir mjerodavnu sudsku praksu kasacijskog suda, nema razloga za prekid postupka.
- 8 Navedeno se odnosi na rješenje Vrhoven kasacionen sad (Vrhovni kasacijski sud, u daljnjem tekstu: VKS) od 7. veljače 2019. u kojem se navodi da: „nije pravilno utvrđenje suda da je nad društvom za osiguranje ‚Olympic’[...]pokrenut postupak

likvidacije (nesolventnosti). Takvi podaci ne proizlaze niti iz internet stranice KFN-a, niti su upisani u izvadak iz sudskog registra za podružnicu društva za osiguranje ‚Olympic‘ [...], niti to proizlazi iz dokaza koji su podneseni u ovom postupku. Iz upisa i objava u sudskom registru koja se odnose na podružnicu, a koji su poznati sudu, proizlazi da je ciparskom društvu za osiguranje trajno oduzeto odobrenje za rad [...] Dana 10. kolovoza 2018. društvu je imenovan privremeni likvidator [...] Privremeni likvidator [...] imenovan je na temelju podnesenog zahtjeva za prestanak i likvidaciju društva za osiguranje zbog njegove nesolventnosti, budući da otvorene obveze iz ugovora o obveznim osiguranjima od odgovornosti iznose 90 % ukupno otvorenih obveza društva. Polazeći od tako utvrđenog činjeničnog stanja, sud smatra da je ciparskom društvu za osiguranje oduzeto odobrenje za rad, da mu je imenovan privremeni likvidator i da je u odnosu na to društvo podnesen prijedlog za otvaranje postupka likvidacije (nesolventnost bez prava na reorganizaciju) o kojem nadležan sud na Cipru međutim još nije odlučio. Treba smatrati da postupak za oduzimanje odobrenja za rad koji prethodi postupku likvidacije u svojoj biti ne predstavlja otvaranje postupka likvidacije u odnosu na društvo za osiguranje. Odluka o imenovanju privremenog likvidatora važna je za ovlast za zastupanje društva kojem je oduzeto odobrenje za rad. Međutim, ni ona se ne može smatrati odlukom o otvaranju postupka likvidacije. Primjena članka 624. stavka 1. Zakonika o osiguranju i članka 274. Direktive 2009/138/EZ [...] pretpostavlja da je već donesena odluka o otvaranju postupka likvidacije (zbog nesolventnosti) nad ciparskim društvom za osiguranje. Međutim, s obzirom na to da takvo rješenje nije doneseno, nepravilni su zaključci žalbenog suda da se u skladu s navedenim propisima na tužbe koje su u Bugarskoj podnesene protiv ciparskog društva za osiguranje treba primjenjivati članak 220. ciparskog Zakona o društvima.”

Kratki prikaz obrazloženja zahtjeva

- 9 Tuženik u ovom predmetu je dioničko društvo koje je registrirano u skladu s pravnim propisima Republike Cipar. Prema članku 624. stavku 1. Zakonika o osiguranju, odluka o otvaranju postupka likvidacije ili postupka u slučaju nesolventnosti nad osiguravateljem u drugoj državi članici u Republici Bugarskoj ima pravni učinak od onog trenutka kada ona počne proizvoditi pravne učinke u predmetnoj državi članici. Kada nadležno tijelo predmetne države članice obavijesti KFN o otvaranju postupka likvidacije ili postupka u slučaju nesolventnosti, KFN poduzima mjere za obavještanje javnosti. Obavijest iz stavka 2. sadržava informacije o upravnom ili pravosudnom tijelu koje je u predmetnoj državi nadležno za postupak likvidacije ili nesolventnosti, o mjerodavnim pravnim propisima kao i o imenovanom likvidatoru ili stečajnom upravitelju. Ispunjavajući svoje obveze KFN je na svojem službenom internet portalu javnosti na raspolaganje dao informacije, tako da je sudu bilo očigledno da je nad društvom za osiguranje „Olympic” otvoren postupak likvidacije i da mu je imenovan privremeni stečajni upravitelj u skladu s pravnim propisima Republike Cipar.

- 10 Uzimajući u obzir naprijed navedeno, ovo vijeće je mišljenja da treba utvrditi mjerodavno pravo jer je postupak u slučaju nesolventnosti s međunarodnim elementom važno za daljnji tijek ovog sudskog postupka.
- 11 U ovom slučaju jedino pravilo za utvrđivanje mjerodavnog prava proizlazi iz članka 630. Kodeksa za zastrahovanje (Zakonik o osiguranju) koji je potrebno tumačiti u gramatičkom, sistematskom i teleološkom smislu te u skladu s pravom Unije (tzv. usklađeno tumačenje koje za posljedicu ima neizravan učinak prava Unije). Prema tome, nacionalni je sud dužan tumačiti i primjenjivati nacionalne propise u skladu sa smislom i svrhom relevantnog prava Unije (vidi presudu Suda od 11. travnja 1984., Von Colson [i Kamann], C-14/83, [EU:C:1984:153]). U skladu s ustaljenom sudskom praksom Suda Europske unije (vidjeti t. 20. presude od 12. srpnja 1990., Foster i. dr., C-188/89, EU:C:1990:313; t. 23. presude od 14. rujna 2000., Collino i Chiappero, C-343/98, EU:C:2000:441; t. 40. presude od 19. travnja 2007., Farrell, C-356/05, EU:C:2007:229; t. 39. presude od 24. siječnja 2012., Dominguez, C-282/10, EU:C:2012:33) nacionalni sud je dužan tumačiti nacionalno pravo u smislu relevantnog prava Unije i to neovisno o tome primjenjuje li se direktiva ili ne, odnosno neovisno o tome jesu li ispunjene pretpostavke za njezine izravne učinke (vidjeti presudu od 13. studenoga 1990., Marleasing, C-106/89, EU:C:1990:395). Kako bi nacionalni sud ispunio predmetnu obvezu isti je dužan poduzeti sve što je u njegovoj nadležnosti kako bi, uzimajući u obzir čitavo nacionalno pravo i uz primjenu metoda tumačenja koje su poznate i u pravnoj teoriji i sudskoj praksi, došao do rezultata koji je u skladu sa smislom i svrhom propisa prava Unije (vidjeti t. 111. presude od 4. srpnja 2006., Adeneler, C-212/04, EU:C:2006:443; t. 200. presude od 23. travnja 1999., Angelidaki i dr., C-378/07, C-379/07 i C-380/07, EU:C:2009:250; t. 27. presude od 24. siječnja 2012., Dominguez, C-282/10, EU:C:2012:33).
- 12 Sud koji je uputio zahtjev mišljenja je da se članak 630. Kodeksa za zastrahovanje (Zakonik o osiguranju) mora tumačiti u svjetlu članka 274. Direktive 2009/138.
- 13 Uvodne izjave 117. do 121. i 125. navedene direktive propisuju da je s obzirom na to da nisu usklađena nacionalna zakonodavstva o reorganizacijskim mjerama i postupcima likvidacije, primjereno u okviru unutarnjeg tržišta osigurati uzajamno priznavanje reorganizacijskih mjera i zakonodavstava država članica koja se odnose na likvidaciju u vezi s društvima za osiguranje, kao i potrebnu suradnju, uzimajući u obzir potrebu za jedinstvom, univerzalnošću, usklađenošću i javnošću takvih mjera te istovjetnim tretmanom i zaštitom vjerovnika društva za osiguranje. Treba osigurati da reorganizacijske mjere koje je donijelo nadležno tijelo države članice kako bi sačuvala ili obnovila financijsku stabilnost društva za osiguranje i, što je više moguće, spriječila likvidaciju, imaju pune pravne učinke na cijelom području Zajednice. Ipak, to ne bi smjelo utjecati na učinke reorganizacijskih mjera i postupke likvidacije s obzirom na treće zemlje. Potrebno je razlikovati nadzorna tijela za potrebe reorganizacijskih mjera i postupaka likvidacije i nadzornih tijela društava za osiguranje. Prilikom određivanja podružnice za potrebe nesolventnosti treba, u skladu s postojećim načelima nesolventnosti, uzeti

u obzir jedinstvenu pravnu osobnost društva za osiguranje. Ipak, zakonodavstvo matične države članice treba odrediti način na koji će se imovina i obveze neovisnih osoba koje imaju trajno ovlaštenje da djeluju kao zastupnici društva za osiguranje tretirati u postupku likvidacije tog društva za osiguranje. Potrebno je propisati uvjete pod kojima su postupci likvidacije koji, iako nisu utemeljeni na nesolventnosti, uključuju redosljed prioriteta plaćanja isplata odštetnih zahtjeva, obuhvaćeni područjem primjene ove Direktive. Potraživanja zaposlenika društva za osiguranje koja proizlaze iz ugovora o radu i radnih odnosa trebala bi biti takva da se mogu subrogirati na nacionalni sustav za osiguranje radničkih potraživanja. Ta subrogirana potraživanja trebaju imati korist od tretmana koji je određen zakonodavstvom matične države članice (*lex concursus*). Svi uvjeti za pokretanje, vođenje i zaključivanje postupka likvidacije trebaju biti uređeni propisima matične države članice.

- 14 U članku 268. Direktive koji sadržava definicije pojmova, određuje se pojam „postupak likvidacije” kao skupni postupak koji obuhvaća prodaju imovine društva za osiguranje i podjelu prihoda između vjerovnika, dioničara ili članova, prema potrebi, što nužno obuhvaća bilo koje djelovanje od strane nadležnih tijela, uključujući kad je skupni postupak prekinut nagodbom ili drugom odgovarajućom mjerom, bez obzira na to da li se ti postupci temelje na nesolventnosti ili su dobrovoljni ili prinudni. Stoga sud prilikom autonomnog tumačenja pojmova sadržanih u direktivi zaključuje da tzv. „postupak likvidacije” obuhvaća i postupak u slučaju nesolventnosti.
- 15 U skladu s člankom 274. stavkom 1. točkom (e) direktive, za odluku o pokretanju postupka likvidacije nad određenim društvom za osiguranje, za sam postupak likvidacije i njegove učinke kao i za pitanje koji su učinci pokretanja postupka likvidacije za pojedinačne postupke za ostvarivanje tražbina koje su pokrenuli vjerovnici mjerodavno je pravo matične države članice.
- 16 Slijedom navedenog sud prilikom tumačenja članka 630. Kodeksa za zastrahovaneto (Zakonik o osiguranju) u svjetlu članka 274. te spomenutih uvodnih izjava 117. do 121. i 125. direktive dolazi do zaključka da je za posljedice postupka u slučaju nesolventnosti mjerodavno pravo Republike Cipar. Stoga je potrebno uzeti u obzir učinke postupka u slučaju nesolventnosti koji su propisani pozitivnim pravom Republike Cipar.
- 17 Članak 43. stavak 1. KMChP-a propisuje da sud ili drugo pravosudno tijelo po službenoj dužnosti utvrđuje sadržaj stranog prava. U tu svrhu sud može primjenjivati metode predviđene međunarodnim ugovorima, zamoliti Ministarstvo na pravosadieto (Ministarstvo pravosuđa) ili druga tijela za informacije te zatražiti i izradu nalaza i mišljenja vještaka i stručnih ustanova. U tom smislu sud je ovlašten utvrditi i primjenjivati relevantno strano pravo na način na koji se ono tumači i primjenjuje u državi u kojoj je doneseno.
- 18 Izvršavajući svoje ovlasti ovo vijeće je po službenoj dužnosti utvrdilo mjerodavno pravo Republike Cipar.

- 19 U ovom predmetu sud je mišljenja da pravni učinci postupka u slučaju nesolventnosti proizlaze iz odredbe članka 220. Zakona o društvima Republike Cipra. Prilikom tumačenja predmetnog propisa sud zaključuje da je odobrenje stečajnog suca pretpostavka za vođenje drugih postupaka. Uzimajući u obzir navedeno ovaj postupak mora se prekinuti, a tužitelj je dužan svoje tražbine prijaviti u postupku koji je za to predviđen u Republici Cipar, s tim da će se ovaj postupak okončati u slučaju da se utvrde njegove tražbine. Predmetni postupak je moguće nastaviti samo uz odobrenje stečajnog suca odnosno ako se dokaže da tražbine nisu utvrđene u za to predviđenom postupku u Republici Cipar.
- 20 Potpunosti radi potrebno je razjasniti da se u ovom slučaju ne primjenjuju odredbe Uredbe 2015/848 o postupku u slučaju nesolventnosti, budući da predmetne odredbe prema članku 1. stavku 2. točki(a) uredbe ne vrijede za postupak iz stavka 1. u odnosu na društva za osiguranje.
- 21 Zbog prikazanih razloga ovo vijeće je zauzelo stav da je tumačenje članka 630. Kodeksa za zastrahovaneto (Zakonik o osiguranju) u svjetlu članka 274. Direktive 2009/138 važno za donošenje pravilne odluke o sporu, kako bi se time moglo procijeniti je li postupak potrebno prekinuti odnosno okončati s obzirom na ostvarivanje prava osoba na koje se odnosi pred nadležnim sudom u Republici Cipar.